

Захожий, В.П. Методичний підхід до оцінки впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовищ на прибуток банку [Текст] / В. Захожий // Теорія та практика розвитку банківської справи : зб. тез доп. VI Міжвузівської науково-практичної студентської конференції (8-9 листопада 2012 р.). – Львів: ЛІБС УБС НБУ, 2012. – С. 270-272.

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ ЗОВНІШНЬОГО І ВНУТРІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩ НА ПРИБУТОК БАНКУ

Захожий Віталій

**Науковий керівник: к.е.н, доц. Криклій Олена Анатоліївна
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ» (м. Суми)**

Прибуток банку є основним показником, що дає повне уявлення про зміст, характер, обсяги, функціональну спрямованість та результати діяльності банку та є основою зміцнення його конкурентоспроможності на ринку банківських послуг. Зважаючи на це, одне з центральних місць у системі управління діяльністю будь-якого банку займає дослідження прибутку, його складових та факторів, що впливають на нього.

Метою даної роботи є розробка методичного підходу до оцінки впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовищ на прибуток банку з можливістю подальшого використання отриманих результатів при адаптивному плануванні прибутку.

Проведення оцінки впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на прибуток банку з використанням багатофакторної моделі передбачає здійснення послідовності етапів, що перелічені нижче.

Перший етап передбачає ідентифікацію факторів впливу на прибуток банку, що проводиться на основі експертної оцінки значущості та важливості того чи іншого фактора на можливість банку отримувати прибуток.

Пропонуємо на даному етапі до уваги брати зовнішні (економічні умови господарювання, конкуренція в банківському секторі, рівень попиту на банківські продукти; рівень розвитку кредитного ринку; ціна на кредитні ресурси; рівень довіри населення до банківської системи; платоспроможність існуючих та потенційних клієнтів банку; структура ринку банківських послуг; технологічний фактор; важелі державного регулювання; податкова система; грошово-кредитна політика НБУ; політична стабільність) та внутрішні (якість управління персоналом банку, концепція розвитку банку, якість системи ризик-менеджменту, маркетингової політики, управління формуванням та використанням ресурсів банку) фактори впливу на прибуток [1, 2].

На другому етапі формуємо систему індикаторів, які фактично являють собою показники, що характеризують той чи інший фактор впливу.

Третій етап даного підходу полягає у визначенні методів, що дозволяють оцінити вплив факторів на прибуток банку. На даному етапі потрібно співставити базові фактори зовнішнього та внутрішнього середовища з розміром прибутку, що їх отримує банк внаслідок їх дії. Співставлення відбувається за допомогою бінарного методу, тобто вказується 0, якщо i -й базовий фактор негативно впливає на прибуток, і 1, якщо вплив є позитивним.

Наступним етапом є розробка моделі оцінки впливу факторів на прибуток банку. При цьому визначаються найбільш імовірні зміни результативних показників та індикаторів, встановлюються їх критичні значення [3]. Також потрібно провести формалізацію такої відповідності для всіх індикаторів за допомогою використання бінарних характеристик: позитивні фактори характеризує 1, а негативні – 0 [3].

Якщо визначити нормативні значення базових факторів впливу на прибуток і порівняти ці величини з реально отриманими параметрами діяльності банку на звітну дату, то виникає можливість ідентифікувати рівень неузгодженості прибутку банку під впливом визначених нами факторів [3]. Виходячи з цього, варто розрахувати показник невідповідності бінарних характеристик банку встановленим вимогам у межах відповідності отриманого розміру прибутку базовим факторам впливу в трьох напрямках, а саме щодо зовнішнього, внутрішнього середовища і загальний показник невідповідності:

$$N_{z(v)} = \frac{1}{n \cdot m} \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m (1 - z(v)_{ij}), \quad (1)$$

де $N_{z(v)}$ – показник невідповідності бінарних характеристик щодо зовнішніх (z) чи внутрішніх (v) факторів; n – кількість індикаторів факторів впливу; m – кількість можливих варіантів прибутку; $z(v)_{ij}$ – бінарна оцінка фактора.

Отримавши відносну кількісну оцінку впливу факторів на прибуток банку у вигляді пари чисел, можна визначити неузгоджений розмір прибутку банку та причинно-наслідкову обумовленість отриманої кількісної характеристики:

$$КОВ = \left(N, \frac{N_z}{N_v} \right), \quad (2)$$

де КОВ – кількісна оцінка впливу факторів на прибуток банку [3].

Перехід від кількісної до якісної оцінки впливу факторів на прибуток банку здійснюється через аналіз величин N та відношення N_z до N_v .

Таким чином, використання даної методики дозволяє отримати комплексну оцінку впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовищ на прибуток банку з урахуванням мінливості середовища. Знання цих факторів і вміння управляти ними дозволить впливати на зміну показників ефективності діяльності банку, в тому числі й на розмір прибутку банку. Варто зазначити, що перевагою вищеописаної методики є можливість обґрунтованого гнучкого (адаптивного) планування прибутку, а також тактичних і стратегічних напрямів

діяльності банку в цілому. Застосування даної методики в банківському плануванні дозволить знайти найкращі варіанти управлінських рішень, визначити стратегію управління прибутком з можливістю її швидкого коригування у випадках зміни факторів зовнішнього чи внутрішнього середовища чи застосування превентивних заходів.

Список використаної літератури:

1. Криклій, О. А. *Управління прибутком банку [Текст]: монографія / О. А. Криклій, Н. Г. Маслак.* – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. – 136 с.
2. Мірошніченко, О. В. *Методичні засади оцінки конкурентоспроможності банку з урахуванням взаємозв'язку факторів зовнішнього та внутрішнього середовища [Текст] / О. В. Мірошніченко // Вісник Української академії банківської справи.* – 2010. – № 2. – С. 99–107.
3. Сенченко, О. С. *Стрес-тестування як інструмент посилення банківської безпеки [Текст] / О. С. Сенченко // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки – Донецьк, 2010. – № 4 (48). – С. 281–292.*